

Alushariduse seaduse eelnõu võtmeküsimused

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Eelnõu lähtealused

- Lapsehoiuteenus ja lasteaia regulatsioon on hetkel killustunud haridus- ja sotsiaalvaldkonna õigusaktide vahel
- Mõlema valdkonna poliitikaid kujundavad erinevad ministeeriumid, mistõttu lapse, vanema ja rakendajate seisukohast on nõuded ebaühtlased ning erinevad
- Senine analüüs on näidanud, et on palju samasisulisi nõudeid, nt tervisekaitsenõuded
- Kogu sisu tuleb muuta ühetaoliseks sõltumata omandivormist, seetõttu on üritatud leida mõistlik tasakaal alushariduse kvaliteedi ja nõuete osas
- Rahastamispõhimõtteid ei muudeta, kuid näiteks tugiteenuste sisulised, korralduse ja rahastamise muudatused tulenevad Sotsiaalministeeriumi koostatava analüüsi tulemusena veebruaris 2020
- Alushariduse seaduse eelnõu on kavas menetleda 2020. a esimese poolaasta jooksul

Eelnõu võtmeteemad

- alushariduse eesmärk
- lapsehoiuteenuse muutmine eralasteaedadeks
- KOV ülesannete delegeerimine eralasteaedadele ja teistele KOVidele
- lasteaiakoha tagamine
- arenguestluste korraldamine kodustele lastele
- tegevus- ja õppekava
- koolivalmiduskaart
- lasteaia õppekeel
- rühma moodustamise alused
- õpi- ja kasvukeskkonna nõuded
- tugiteenuste korraldus
- huvitegevuse korraldus
- osapoolte õigused ja kohustused
- õppeõiguse kontseptsioon
- eralasteaia pidamise erisused
- lasteaia arengukava muudatused
- uue ülesandena riskianalüüs
- sisehindamise muudatused
- hoolekogu rolli suurendamine
- õpetaja ja abiõpetaja
- rahastamine
- seaduse rakendussätted

Alusharidus

Kehtiv kord

lapsehoiuteenusele ei kohaldu

koolieelses
lasteasutuses

- alla 3-aastaste laste üldoskuste toetamine
- 3 – 7-aastaste laste koolivalmiduse toetamine

Eelnõu

- eelkooliealised lapsed omandavad alushariduse
- lasteaial ja perel võrdne vastutus
- lähtumine lasteaia õppekavast
- alla 3-aastased omandavad üldoskused
- 3 – 7-aastased omandavad üldoskused, teadmised ja hoiakud põhihariduse omandamiseks

Lapsehoiuteenuse muutmine eralasteaedadeks – alushariduse uus disain

Kehtiv kord

- sotsiaalhoolekande seaduses
- koolieelse lasteasutuse seaduses
- erakooliseaduses
- 2-s Vabariigi Valitsuse määruses
- 10-s ministri määruses

Eelnõu

- kohaldub lasteaiale sõltumata omandivormist
- jäävad erisused lähtudes laste vanusest ja omandivormist

KOV ülesannete delegeerimine eralasteaedadele ja teistele omavalitsustele

Kehtiv kord
vanema soovil
lasteaiakoht
1,5-7-astasele
vanema
nõusolekul on
võimalik 1,5-3-
aastase
lasteaiakoht
asendada
lapsehoiu-
teenusega

Eelnõu
vanema soovil
lasteaiakoht 1,5-
7-aastasele
lapsele

Eelnõu
vanema
nõusolekul
võimalik
haldus-
lepinguga
võimaldada
lasteaiakohta
eralasteaias

Eelnõu
halduslepinguga
lasteaiakoha
tagamise
kohustuse
volitamine
teise omavalitsuse
lasteaiale

Lasteaiakoha võimaldamine

Kehtiv kord

- puudub vanuse määratlus, millest lähtuvalt tuleb tagada lasteaiakoht

Eelnõu

- lapsele, kes on saanud õppeaasta alguseks pooleteise-aastaseks peab olema tagatud 1. septembrist lasteaia koht
- KOV teavitab elektrooniliselt või muul viisil vanemat lasteaiakohast hiljemalt käimasoleva aasta 1. maiks
- vanem teavitab elektrooniliselt või muul viisil KOVi, kui ta ei soovi kasutada lasteaia kohta

Arenguveestluste korraldamine ja kodustele lastele

Kehtiv kord

- lasteaia pedagoogidel kohustus nõustada piirkonnas elavate koduste laste vanemaid

Eelnõu

- KOV ülevaade laste kohta, kes on saanud käimasoleva aasta 1. septembriks 3-aastaseks kuni põhikooli õppima asumiseni ja kes ei omanda alusharidust eralasteaias
- KOV kohustus korraldada lasteaias mittekäivate laste vanemate nõustamist õppe- ja kasvatusküsimustes
- vanema kohustus osaleda lapsega lasteaias arenguhindamise- ja vestlusel kohaliku omavalitsuse üksuse määratud korras, kuid mitte vähem kui üks kord kalendriaastas
- lapse arenguhindamise- ja vestluse läbiviimise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega

Tegevus- ja õppekava

Kehtiv kord

1,5 – 7- aastastele lastele õppekava

Eelnõu

- õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, ja põhimõtted ning lapse eeldatavad üldoskused ja arengu tulemused sätestatakse lasteaia riiklikus õppekavas, mille kehtestab Vabariigi Valitsuse määrusega
- lasteaia riikliku õppekava alusel koostab lasteaed kuni kolmeaastaste laste arengu toetamiseks tegevuskava ning kolme- kuni seitsmeaastaste laste koolivalmiduse toetamiseks õppekava

Koolivalmiduskaart ja tugiteenuste osutamine

Kehtiv kord

- koolivalmiduskaart koostatakse lasteaias käivate laste kohta
- ei jõua alati vanema vahendusel kooli

Eelnõu

- lapsevanema kohustus esitada lasteaiale andmed lapse arengu ja tervise eritingimuste kohta
- lapse arengu andmete süsteem
- koolivalmiduskaart õppekava läbimise kohta
- koolivalmiduskaardil antakse hinnang lapse koolivalmiduse kohta ka koduste laste puhul
- tugiteenuste analüüsi tulemusel muudetakse nende osutamise korda

Lasteaia õppekeel

Kehtiv kord

- KOV volikogu võib kehtestada teise õppekeele eesti keele asemel

Eelnõu

- lasteaia õppekeel on eesti keel
- lasteaia pidaja otsusel võib lasteaias või rühmas kasutada teist õppekeelt
- kohaliku omavalitsuse üksus peab tagama kõigile lastele võimaluse omandada alusharidust eesti keeles

Rühma moodustamise alused

Kehtiv kord

- rühmaliigid ja laste arvud lähtudes rühma liigist

Eelnõu

- lasteaia rühmad moodustatakse lasteaia direktori ettepanekul
- lasteaia rühmad kinnitab hoolekogu
- laste arv rühmas peab olema vastavuses seaduses sätestatud õpetajate ja abiõpetajate ning laste suhtarvudega ja tugiteenuste osutamise vajadusega ning kooskõlas õpi- ja kasvukeskkonna nõuetega
- õpi- ja kasvukeskkonna nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega

Õpi- ja kasvukeskkonna nõuded

Kehtiv kord

- 4 erinevat määrust ruumidele, tervise edendamisele ja päevakavale ning toitlustamisele

Eelnõu

- õpi- ja kasvukeskkonna nõuded
- riiklik riskianalüüsi juhend
- lasteaia riskianalüüs
- Terviseamet ja Päästeamet kontrollivad riskianalüüsist tulenevate nõuete täitmist

Tugiteenuste korraldus

Kehtiv kord

- erivajadustega laste arengu hindamine ja toetamine

Eelnõu

- lasteaias jälgitakse lapse arengut ja toimetulekut ning vajaduse korral kohandatakse õppe- ja kasvatustegevust lapse toevajaduse järgi
- tugiteenuse korraldamise eest lasteaias vastutab lasteaia pidaja, kes peab tagama lapsele vähemalt logopeedi või eripedagoogi ning vajadusel muu tugiteenuse
- lapse arengu toetamiseks ja tugiteenuste osutamiseks määratakse lasteaias töötaja, kelle ülesanne on nõustada vanemaid, juhtida lasteaiasisest või -välist meeskonnatööd, teha lasteaia pidajale ettepanekuid toetavate meetmete rakendamiseks või lisauuringute tegemiseks

Huvitegevuse korraldus

Kehtiv kord

- huvitegevust ei käsitle
- praktikas võimaldatakse

Eelnõu

- eesmärk võimaldada huvialast tegevust lisaks tegevus- ja õppekavale
- huvitegevuse tagamise eest tasub lapsevanem
- võib rahastada lasteaia pidaja

Lapse, vanema ning lasteaia õigused ja kohustused

Kehtiv kord

- lapse ja vanema õigused ning kohustused
- personali ja pedagoogide ülesanded

Eelnõu

- lapsel õigus heaolu ja arengut soodustavale õpi- ja kasvukeskkonnale ning arvamuse avaldamisele
- vanemal on õigus osaleda lapse arenguvestlusel ning lasteaia riskianalüüsi koostamisel ja sisehindamisel ning teha ettepanekuid lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse korraldamiseks
- vanemal on kohustus järgida lasteaia alusväärtusi, teha koostööd lapse arengu toetamisel ja tugiteenuste võimaldamisel, teavitada lapse arengu ja tervise eritingimustest ja pidada kinni lasteaia kodukorrast
- lasteaia kui organisatsiooni õigused ja kohustused (vanemate nõustamine, abivajavast lapsest teavitamine, koostöö kogukonnaga ja koolidega, lapse tervise ja arengu jälgimine, esmaabi ja toe pakkumine)

Õppeõiguse kontseptsioon, sh menetluse muudatused

Kehtiv kord

- munitsipaallasteaedadel koolitusluba, eralasteaedadel ja lapsehoiuteenuse osutajatel tegevusluba

Eelnõu

- koolitus- ja tegevusluba on asendatud õppeõigusega sõltumata omandivormist
- eralasteaedadel erisused
- õppeõigus kantakse Eesti Hariduse Infosüsteemi
- õppeõiguse taotlemisel tuleb esitada otsus lasteaia asutamise kohta, lasteaia põhimäärus või -kiri, nõuetele vastavate töötajate loetelu, nõuetele vastav riskianalüüs, lasteaia tegevus- või õppekava lähtudes laste vanusest ja tõend riigilõivu tasumise kohta
- üleminekuaeg lapsehoiuteenuse osutajatele kuni aastani 2023

Eralasteaia pidamise erisused

Kehtiv kord

- eralasteaed lähtub koolieelse lasteasutuse seadusest kui võrd erakooliseadus ei sätesta teisiti

Eelnõu

- eralasteaed kuni 7-aastastele lastele
- direktori asemel isik, kes täidab eelnõust tulenevaid ülesandeid, õigusi ja kohustusi, mis on antud direktorile või lasteaia pidaja otsusel õppealajuhatajale
- eralasteaia juhtorganile kohaldatakse hoolekogu kohta sätestatud
- KOV ülesandeid täidab pidaja
- lapse vanema ja pidaja vaheline leping, mille alusel toimub alushariduse võimaldamine ja õppemaksu tasumine

Lasteaia arengukava muudatused

Kehtiv kord

- koostab lasteaed
- 3 aasta tegevuskava

Eelnõu

- pidaja koostab 3-aastased arengueesmärgid, mis on aluseks lasteaia arengukava koostamisel
- arengukava koostab lasteaia direktor koostöös pidaja ja hoolekoguga
- ei ole kohustust, kui lasteaed võimaldab alusharidust üksnes alla 3-aastastele lastele
- arengukava koostamisel tuleb arvestada riskianalüüsi ja sisehindamise tulemustega
- uued lasteaiad peavad koostama hiljemalt käimasoleva õppeaasta lõpuks

Uue ülesandena riskianalüüs

Kehtiv kord

- lasteaia ja lapsehoiuteenuse tervisekaitsenõuetest tulenev kohustus

Eelnõu

- eesmärk tagada õpi- ja kasvukeskkonnannõuete, tervisekaitsenõuete, tuleohutuse ja päästenõuete rakendamine
- koostab lasteaia direktor koostöös lasteaia töötajate ja vanematega
- koostamine üks kord kolme aasta jooksul
- pidaja kinnitus, Terviseameti ja Päästeameti arvamus
- vanematele võimalus tutvumiseks

Sisehindamise muudatused

Kehtiv kord

- sisehindamine lasteaedadele koolieelse lasteasutuse seaduses kehtestatud korras ja lapsehoiuteenusele lastekaitseseaduses kehtestatud korras
- lasteaedades fookus sisehindamise korral ja aruandel

Eelnõu

- eesmärk on tagada laste arengut toetavad tingimused ja lasteaia järjepidev areng
- direktor korraldab vähemalt üks kord lasteaia arengukava perioodi vältel
- analüüsitakse õppe- ja kasvatustegevust, lasteaia juhtimist ja hinnatakse nende tulemuslikkust
- sisehindamise tulemused esitatakse lasteaia pidajale

Hoolekogu rolli suurendamine

Kehtiv kord

- hoolekogu moodustamine ja töökord tuleneb koolieelse lasteasutuse seadusest
- puudub regulatsioon hoolekogu ettepanekutest teavitamise ja nende täitmise kohta

Eelnõu

- otsustab hoolekogu töö- ja liikmete valimise korra
- vanemad moodustavad enamuse koosseisust
- annab soovitusi, teeb ettepanekuid ja avaldab arvamust eelnõus sätestatud küsimustes
- kinnitab kodukorra ja töötajate konkursi korra
- saab tööks vajalikku infot pidajalt
- hoolekogu ettepanekud, soovitused ja arvamuse avaldamised tehakse lasteaia pidajale teatavaks kirjalikult ja avaldatakse elektrooniliselt või muu teabekandja kaudu

Õpetaja ja abiõpetaja

Kehtiv kord

- õpetajad ja õpetajat abistavad ning majandamist tagavad töötajad
- õpetajat abistavatel töötajatel puuduvad kvalifikatsiooninõuded
- praktikas rakendatakse lasteaedades abiõpetajaid, kes omavad lapsehoidja ettevalmistust ja kutset

Eelnõu

- õppe- ja kasvatustegevusi korraldavad õpetajad ja abiõpetajad
- abiõpetaja kvalifikatsiooninõuded on keskharidus ja pedagoogilised kompetentsid või lapsehoidja kutse
- õpetaja kvalifikatsiooninõuded on kõrgharidus ja pedagoogilised kompetentsid või õpetaja kutse

Rahastamine

Kehtiv kord

- munitsipaallasteasutustel koolieelse lasteasutuse seadusest ja eralasteaedadel erakooliseadusest

Eelnõu

- jäävad erisused munitsipaal- ja eralasteaia rahastamisel
- eralasteaia pidaja tagab eralasteaia rahastamise õppemaksu kaudu
- riigieelarvest rahastatakse eralasteaedu riigieelarve seaduses sätestatud alustel, tingimustel ja korras
- kohaliku omavalitsuse üksus rahastab halduslepinguga eralasteaedu käesolevas seaduses sätestatud alustel, tingimustel ja korras

Seaduse rakendussätted

- lapsehoiuteenuse tegevusload kehtivad kuni 2023. aasta 1. septembrini
- alates 2020. aasta 1. septembrist täidab lapsehoiuteenuse osutamise tegevusloaga seotud õigusi ja kohustusi Sotsiaalkindlustusameti asemel HTM, load kantakse EHISesse
- lapsehoiuteenuse osutaja on kohustatud edastama hiljemalt 2023. aasta 1. aprilliks teate HTMile, kui ta ei soovi jätkata tegevust kuni kolmeaastaste lastele alushariduse võimaldamiseks
- lasteaedadele väljastatud koolitusload, mis on antud koolieelse lasteasutuse seaduse alusel enne 2020. aasta 1. septembrit, käsitletakse alates 2020. aasta 1. septembrist õppeõiguseks, arvestades seaduses sätestatud erisusi
- juhul, kui koolieelse lasteasutuse seaduse alusel väljastatud koolitusload ei vasta käesolevas seaduses sätestatud tingimustele, on lasteaia pidaja kohustatud tegevuse nõuetega vastavusse viima hiljemalt 2023. aasta 1. septembriks
- lasteaed on kohustatud teostama riskianalüüsi hiljemalt 2021. aasta 1. septembriks
- lasteaia hoolekogu on kohustatud kehtestama hoolekogu töö-, liikmete valimise ning volituste kehtivuse korra hiljemalt 2021. aasta 1. septembriks